

VERKAMAÐURIN

Stuttsøga eftir Svövu Jakobsdóttur

Kári Petersen føroyskaði

Viðhvørt tyktist henni sum skúmaði uppvaskivatnið í hálsinum og skitnir, snikutir tallerkar frá trytúsundsekshundraðoghálvtrýss lidnum døgum ridlaðu í loftshøgum stáplum á køksborðinum, til reiðar at tveita seg á hana og dikja hana undir. Tá flýggjaði hon og settist í stólin við stovuvindeygad og gloymdi, at hon átti mann og børn og lutir, sum livdu á henni eins og snúttudýr. Og tá hon hevði sannført seg sjálva um, at hon hevði frælsi til at gloyma tey, gjørdist hon einsamall í heiminum og fullkomiliga eydnurik.

Lika til maðurin fór at arbeiða úti í garðinum. Har høgdi hann og gravaði í moldini beint uttanfyri vindeygad allan guðslanga dag; gamal, litil og kroykin maður í gráum arbeiðsklæðum við eyrhakkararum støðugt til reiðar at høgga; stevfastar, seigar, næstan treiskligar likamsrørslur frá miðjuni og fram í fingrasnipparnar, upp og niður, upp og

niður, upp í saman, upp í saman, eins og hjá deyðalúgvadum manni í fimleikahøll, sum ikki hoyrir, tá hann er biðin at gevast. Og konan hugsaði: Jesus mín. Eru til primitivari amboð í hesum heimi enn hakkari og skupa?

Maðurin var henni ikki heilt ókunnugur. Til fyrri stuttum hevði hann verið bóndi á soltnari jørð úti á bygd. Nú var hann fluttur inn í keypstaðin og fekt seg til at fáa grønan blett, tá tað fór at sumra. Men hetta var mikið verk, og maðurin dvaldist dag eftir dag uttanfyri vindeygad, og har høgdi hann og gravaði og lyfti steinar og bar teir burt og kom so aftur og høgdi og gravaði. Hon setti sær fyrri ikki at fylgjast við verkinum. Hesin maður kom henni ikki við, men alt liv hansara troðkaði seg tó lúrliga inn í huga hennara: hvussu hann hevði gravað

Svava Jakobsdóttir er fødd í Neskaupstað á Eysturlandinum í 1930. Í 1935 flutti hon til Kanada við foreldrunum og búði har í fimm ár. Hon tók studentsprógv í Reykjavík í 1949, BA-prógv í enskum máli og bókmentum í Northampton í Massachusetts, USA, í 1952. Hon hevur eisini lisið í Oxford og Uppsala. 1955–60 starvaðist hon í íslenska úttanríkisráðgjöf og eftir hetta á Morgunblaðnum og í útvarpinum. Vard vald á Alþingið fyrri Alþýðubandalagið í 1971. Svava Jakobsdóttir hevur skrivað bæði stutt- og skaldsøgur umframt sjónleikir. Fyrsta bók hennara, 12 konur,

kom út í 1965, men hon gjørdi rættliga vart við seg í 1969 við skaldsøguni, Leigjandinn, eini symbolskari søgu um amerikansku hermeginu á Íslandi.

Svava er systir Jökul Jakobsson, sum doyði nú í vikuni.

soleiðis í moldini við hakkara og skuplu alla tíðina. Sum helt hann seg kunna vinna á einum bletti fyrri og øðrum eftir

og leggja jørðina undir seg, sum helt hann seg vera mann fyrri at sigra á henni at enda, um hann aldri gavst við somu rørs-

unum upp og niður, upp og niður, upp og niður. Men smáskursl var einasta mein hann veitti henni. Hon helt áfram at vera líka grýtt og grá og fruktarleys undir hansara fótum; líka treisk og stolt, sum var tað bert av náði, at hon loyvdi hesum dukkumanni og skepnun hansara at ganga á sær; í vissu um, at hon mundi tó aldri fara at føla fótafet teirra í hvussu so var. Konan hevði sæð hesar teigar, sum nú flestir lógu í oyði; og tað hvaldi yvir teimum mikið og vesaladapurt vónloysi.

Og í staðin fyrri at lata liv sitt og starv sær til læru verða, tók hann hakkaran og skupluna við sær til keypstaðin. Og helt áfram at høgga og grava.

Men hóast konan royndi at lata vera at hyggja at honum, varnaðist hon altíð rørsur hansara upp og niður, upp og niður, fyrst sum ótespiligar trupulleikar, síðan sum hótan. Tað var eins og breyt maðurin miðvist niður tann verjugarð, sum hon hevði lagað millum seg og lutirnar; og tá hendi hetta; tallerkar í túsundatali, koppar, gløs, krukur, bustir, skálir komu í renningarlopi, veltust inn, laðaðust upp, lupu á hana allsráðandi, almáttug; og troyggja drongsins við holinum á alboganum legðist í fangið á henni, og hon fór at stoppa og stoppa og tað eydnaðist aldri at fáa tað heilt, og hon var vorðin gomul, og garnið varð uppi, og hon fór at slita grá hár av hovdinum at stoppa við, og tá var sonurin blivin vaksin maður og vaksin frá troyggjuni. Og tá visti hon, at tað vóru lutirnar, sum høvdu livað, og ikki hon.

Konan leyp upp úr stólinum. Hon ætlaði ikki longur at lata sær hetta lynda. Hon taldi ikki henda mannin og hansara ævigu potan og æviga slit; hesa høgging hansara í jørðina, sum ongan enda ætlaði at fáa og onki úrslit gav. Heilan mansaldur hevði hann rótað í mold; lagst á jørðina við hakkara og skuplu; og onga staðni sást nakað eftir. Tó bar hann enn hesi amboð, eins og storknaða áminn-

ing um meningsloysið á hesi jørð.

Hon smoygdi seg í frakkan. Hon ætlaði út at siga við hann, at hann kundi gevast fyrri í dag; veðrið var ov rákalt; og í kvöld ætlaði hon at biðja mann sín siga hann upp og fáa onkran við gravkúgv at gera arbeiðið líðugt.

Gamli maðurin í garðinum rætti ryggin, tá hann sá hana nærkast. Nærri hon kom, betur rætti hann ryggin, og spakuliga, men miðvist, togaði hann seg tumma fyrri tumma upp í fulla hædd. Og nú ið hon stóð har framman fyrri honum, sá hon, at hann var ikki litil maður. Og hann var heldur ikki kroykin. Var tað bara fyrri jørðini, at hann boygdi seg? Koma hennara sýntist hvørki at vekja undran ella forvitni hjá honum. Eygnabrá hansara var róligt og friðarligt og hevði okkurt, sum boðaði frá, at hann var hevjaður yvir sigur og ósigur; tilíkt hevði onki at siga longur.

Og konan segði alt annað enn tað, sum hon hevði ætlað sær at siga. Hon spurdi, um hon ikki mátti bjóða honum kaffimunn.

Hann takkaði fyrri og fór inn við henni. Og meðan hann biðaði eftir kaffinum, stóð hann við køksvindeygad og hugdi niðan eftir bygdarlagnum.

«Hiðani siggjast húsini hjá mær» segði hann.

Konan fór yvir til vindeygað, tí hon vildi gera honum ta tænastu, og hon hugdi niðan í tann grýtuta og gróðurfátæka dalin.

«Annars eru gomlu húsaftórnir aftanfyri mólheyggjarnar, men eg flutti mær húsini upp á heyggin. Vegna útsýnið. Hadaði sæst alla leiðina til havs, og í góðum skygni sá eg øll skip, sum sigldu fyrri fjarðarmunn. Tit áttu at sloppið tykkum ein túr hagar at njóta útsýnið.»

So drakk hann kaffimunnin, takkaði fyrri seg og helt fram at arbeiða úti í garðinum. Og konan fór undir sitt starv í køkinum. Hon stóð við uppvaskið og varnaðist ikki stevfestu rørsur sínar, upp í saman, upp í saman, fram og aftur, fram og aftur, tí hon hugsaði um mannin, sum flutti hús síni upp á heyggin við hakkara og skuplu.

